

S
I
L
A
M
I
U
T

T
H
E
A
T
R
E

Interview

Silamiut Teatret

THE CIRCLE
(THE CIRCLE)

Director/Choreographer: Indra Lorentzen

Actors:	Varste M. Berndtsson	Jens Davidsen
	<i>Wunderland (2016)</i>	
	Karina Møller	Anders Berndtsson

Silamiut Teatret

Af Ivan Burkal

Nedenstående artikel ”15 år med Silamiut” er en lettere tilrettet artikel, som jeg skrev til tidsskriftet *Neriusaaq, kunst og kultur* nr. 3-4/1999, udgivet i april 2000¹. Redaktionen af nærværende artikelsamling har ønsket at medtage artiklen, idet den kan bidrage til en forståelse af Silamiut Teatrets og ikke mindst teaterlederens, Simon Løvstrøm, Mooqqus rolle i udviklingen af scenekunsten i Grønland (1984-2003). Artiklen kan således også supplere de manglende kilder, som Knut Ove Artzen nævner i sin artikel i nærværende publikation.

Silamiut Teateret var med Mooqqus ord ”et overlevelsesteater”, og de store projekter, der er nævnt sidst i artiklen, endte med at gøre Silamiut Teatret insolvent. Det var en vanskelig tid både for teateret og for skuespillerne. Mooqu måtte give op, og søgte i stedet ny inspiration som leder af Kulturhuset Sermermiut i Ilulissat.

I 2006 fik Mooqu den grønlandske kulturpris (uddeles 21. juni, den grønlandske nationaldag), og for første og eneste gang, fandt prisoverrækkelsen ikke sted i Nuuk, men i Ilulissat. Mooqu har siden hen fortalt mig, at han ved den lejlighed opfordrede det daværende Landsstyremedlem for Kultur, Doris J. Jensen, til at genoplive kulturrådet, der ikke havde virket i et år. Kulturrådet holdt møde i Ilulissat den 7. og 8. oktober 2006,

1) Artiklen kan forekomme at være noget ubehjælpesom, men alt arbejde med tidsskriftet *Neriusaaq* er altid sket ved frivillig arbejdskraft og som følge deraf med et svingende resultat. De 2 sidste numre i 1999 udkom af samme grund først i 2000.

hvor rådet bl.a. vedtog, at ”*rådgive og være med til at udarbejde forslag til [en]grønlandsk teaterlov*”. Pressemeddelelsen fra Kulturrådets møde kunne læses på www.nanoq.gl, men er ikke længere tilgængelig.

15 år med Silamiut

24. november sidste år [1999] fejrede Silamiut Teatret 15 års jubilæum. Jubilæet blev fejret med en gallaaften i Kulturhuset Katuaq og festlighederne fortsatte den efterfølgende weekend med middag og musik på Hotel Hans Egede. Især stykket ”Livets cirkel” med de unge talenter var opmuntrende og viste at en ny generation af skuespillere er på vej.

I begyndelsen af det nye år [2000] havde jeg en samtale med Silamiuts leder gennem alle 15 år, Simon Løvstrøm, Mooqu. Vores samtale kunne af pladshensyn ikke finde sted i Silamiuts kontor, så vi fandt en plads i Bølgeloftsalen i Katuaq. Den sal, som i følge planen skulle summe af liv fra kunsthøjskoleelever eller nordiske gæstekunstnere, er i dag fyldt op af borde, stole og kontorinventar. På trods af de uafklarede problemer, der i dag er omkring Katuaq, er Mooqu optimistisk og glæder sig over at kunstnerne i dag har et sted af mødes og snakke om blandt andet kunstnerens vilkår

I de snart 10 år *Neriusaaq* er udkommet, har vi jævnligt skrevet om Silamiut. Personligt har jeg arbejdet sammen med Mooqu i arbejdsgruppen vedrørende kulturhusets fremtidige brugere [1993], der blev nedsat, da Grønlands Kulturcenter blev planlagt, og i arbejdsgruppen vedrørende teatrets fremtid [1996]. Mooqu har i alle årene været en stærk kritiker af Grønlands Hjemmestyres kulturpolitik. Med Mooqqus egne ord har

Silamiut altid været et overlevelsesteater, hvor en stor portion optimisme har været en betingelse for arbejdet.

Mooqqu understreger dog, at personligt har det haft store omkostninger både for ham og de skuespillere, der har været engageret af Silamiut, og set i bagespejlet skulle de ikke have forladt Tuukkaq Teatret. Mooqqu føler, at Silamiut ofte er blevet misbrugt i Hjemmestyrets kulturpolitik og tilføjer:

Jeg føler, at vi har betalt vores gæld, og jeg har ingen respekt for politikerne, for alle kender vores situation, men alligevel fører det til ingenting. På den anden side har vi fået meget ud af det rent menneskeligt. Vi har rejst rundt og oplevet en masse, men kunstnerisk og økonomisk har det kostet os meget.

Mooqqu kan alligevel ikke lade være med at nævne, at optimismen og arbejdet med at finde nye udveje, stadigvæk er drivkraften i ham.

På spørgsmålet om der er en speciel begivenhed, som han kan pege på i Silamiut inden for de sidste 15 år, som man kan sige har været højdepunktet indtil videre, svarer Mooqqu, at Silamiut hele tiden har måttet kæmpe for at overleve, og at alle opsætninger derfor har haft sin egen betydning. Mooqqu er dog stolt af, at Silamiut har deltaget som inviterede gæster på store festivaler i f.eks. London og Australien.

Han kommer dog hurtigt ind på samarbejdet med Indra Lorentzen, der startede efter teaterseminaret i Sisimiut i 1993 og på mit spørgsmål, om der har været en udvikling i Silamiuts repertoire gennem årene, svarer Mooqqu:

Da jeg mødte Indra første gang, var hun med i den norske gruppe og optrådte på den norske aften. Hun ligner jo en grønlander, så jeg talte med hende efter forestillingen, fordi jeg var betaget af hendes dans. Vi indledte så et samarbejde omkring forestillingen "Nigalik", hvor hun var instruktør.

Det var i 1994 til Silamiuts 10 års jubilæum. Senere var hun instruktør på "Arsanerit" i 1997 og på "Vingslag" i 1999. Hun har også haft flere kurser og har haft stor betydning for Silamiut.

Vores samtale vender tilbage til Katuaq og Illorput [medborgerhus], hvor Silamiut stadigvæk har øvelokaler. Da skuespillerne fra Tuukkaq kom til Nuuk for 15 år siden boede de privat og øvede i Qassi, Seminariets festsal. Først i 1989 fik Silamiut lokaler i Illorput efter en velvillig behandling af daværende Landsstyremedlem Aqqaluk Lyngé. Silamiut har dog aldrig fået papirer på lokalerne og risikerer at blive smidt ud.

I februar 1997 blev Katuaq indviet og Silamiut fik stillet et lokale til rådighed til kontor, og nu, 3 år efter, risikerer Silamiut igen at måtte vende tilbage til [medborgerhuset] Illorput. Efter en kort overvejelse sagde Mooqqu, at han følte sig ret bitter over den behandling teatret har fået. Mange skuespillere skrev under mod et kulturhus i Nuuk, fordi de mente, at forsamlingshusene (i hele Grønland) skulle udbygges.

Da de skulle flytte til Nuuk og oplevede alle begrænsningerne i Illorput, havde de store forventninger og tænkte positivt omkring Katuaq og Mooqqu tilføjer:

Men da det så blev virkeligt, og vi alligevel ikke kunne være her, så bliver man jo bitter. Jeg synes, at vi har gjort så meget for vores land. Silamiut har promoveret Grønland og rejst rundt i Norden med en model af Katuaq. Nu må skuespillere arbejde med rengøring, som pædagoger eller som arrangementsmedarbejdere; det er ikke blevet det, som vi ønskede os.

Jeg spurgte Mooqqu om Silamiuts forhold til Katuaq, da de, som den faste gruppe, har erfaringer med Katuaq:

Vi har været meget positive lige fra starten. Og vi har selv anbefalet Jan Kløvstad som direktør [1996-

99]. Vi har siddet med arkitekterne of planlagt, hvor Silamiut skulle være, hvor øvelokalerne skulle være osv., men bygherrerne smed os ud af politiske grunde. Vores bestyrelsesformand var ellers med i Katuaqs bestyrelse, men vi har aldrig fået at vide, hvorfor vi ikke skulle være her [i Katuaq].

Jeg spurgte Mooqqu, hvordan Silamiut har det med den stor sal [”Hans Lyngesalen”], der er for stor i forhold til det publikum, der er til teaterforestillinger, og lille sal, der, efter min mening, som regel er uegnet til at optræde i. Hvis man skærer ned i konferencerne og antallet af biografforestillinger (i Hans Lyngesalen), ville Silamiut så få bedre vilkår?:

Ja og bedre kvalitet. Men det er ikke kun Katuaq, der skal ændre holdning, også Hjemmestyret må forstå, at hvis vi skal have et professionelt teater, så koster det penge. I dag betyder det ikke noget, hvor vi er henne. Nu har vi også fået en aftale med Vejle Musikteater, hvor vi skal være gæsteteater i 3 måneder. Jeg er glad for kontoret her i Katuaq, og vi vil gerne beholde det. Hver dag kommer

der folk forbi, da det er blevet et samlingssted for kulturarbejdere og teaterfolk.

Et produktionssted for teater er Katuaq ikke, men de behov, som Silamiut har, er allerede tilstede i huset, men desværre er vores samarbejdsaftale med Katuaq for dyr for os, og vi må derfor stadigvæk sætte forestillinger op i Illorput.

Kunne Katuaq blive til sådan et produktionssted? Er der plads nok?

Jeg vil ikke have noget med kunstskolens område at gøre og byorkesterets problemer er arkitekternes skyld. Det vil jeg ikke blande mig i. Men store scene kunne bruges mere. Den ligger bare der ubenyttet hele dagen. Det er et dejligt sted, som fint kunne bruges mellem 8 og 16. Garderoben ligger også lige ved siden af. Man har desværre ikke kunnet skabe kultur i kulturhuset – folkets kulturhus – de første 3 år huset har været der. Alting har været meget stift, men nu er forholdene ved at blive mere folkelige, og det er jeg glad for.

Hvordan ser du Silamiuts fremtid i Katuaq i

Idea by H.C. Petersen

Actors:
Anders Berndtsson
Varste Berndtsson
Eise Danielsen
Maariu Olsen

Director/
Choreographer:
Indra Lorentzen
Producer:
Simon Løvstrøm »Mooqqu«

Light-design: Ilannguaq Kleist
Sound effects: Carl Fleischer
Costume: Anna Niuka Olsen
Sculpture: Miki Jacobsen

forhold til de muligheder, huset tilbyder?

Vi fik en god aftale med Katuaq omkring vores fødselsdag, og jeg er faktisk forventningsfuld med hensyn til fremtiden. Juaaka [Lyberth, direktør for Katuaq fra 1999] har mange års erfaring inden for kultur arbejde og med Bendo Schmidt [skuespiller fra Tuukkaq], der kender teaterverden godt, er jeg optimistisk.

Silamiuts planer for år 2000 indeholder blandt andet opsætningen af en sangforestilling for de 3-8 årige i anledning af Børneåret, og en revy lignende forestilling om 1900-tallet. Silamiut havde stor succes med deres forestilling i anledning af Hjemmestyrets 20 år jubilæum [1999]. Forestillingen blev vist i en lang række byer med støtte fra Hjemmestyret. Mooqu fortalte, at de havde lært meget af turneen. Kombinationen af de folkelige og samtidigt dybsindige tekster var meget populært. Det er en genre, som publikum umiddelbart kan forstå i modsætning til andre af Silamiuts forestillinger, der har vakt opsigt uden for Grønland. Silamiut arbejder desuden med forestillingen ”Qasapis sidste dag”, som Ole Kristiansen er ved at skrive musikken til. Hele forestillingen forventes opført i november måned [2000]. Mooqu håber desuden, at Silamiut i efteråret kan gennemføre en turné i USA.

Afsluttende bemærkninger

Det musikalske drama, baseret på Villads Villadsens tolkning af et nordbosagn *Qasapip Ullua Kingulleq/Qasapis sidste dag* blev først vist i 2001 og siden genopført i forbindelse med Hjemmestyrets 25års jubilæum i 2004.

Aftalen med Vejle Musikteater, som Mooqu nævner, blev ikke til noget, da lederen af Musikteatret døde pludseligt.

Silamiut Teaterets vanskelige økonomiske situation var stærkt medvirkende til Mooquus fratræden fra lederstillingen i 2003. Skuespilleren Rassi Tygesen tog over indtil

udgangen af 2004. Fra 1. januar 2005 blev Svenn Syrin ansat som teaterleder.

Abstrakt

Artiklen ”15 år med Silamiut” er taget med i nærværende artikelsamling dels fordi kilderne til Silamiut Teaterets historie er sparsomme eller svært tilgængelige og dels for at belyse de vanskelige vilkår, som teateret fungerede under både økonomisk, lokalemæssigt og kulturpolitisk.

Abstract

The article “15 years with Silamiut” is included in this article collection partly because the sources of Silamiut Theatre’s history are sparse or difficult to access and partly to highlight the difficult conditions that the theater functioned in both economic, local and cultural policy

Ivan Burkal

pensioneret, ansat i Grønlands Selvstyre i Departementet for Kultur i perioden 1998-2011. Medstifter og skribent for Kunst- og kulturtidsskriftet *Neriusaaq* 1990. Har i den forbindelse løbende skrevet om teater i Grønland som for eksempel følgende: Nr. 1, 1997, Teaterredøgørelsens perspektiver, Nr. 1, 1998, Teaternyt, Nr. 3-4, 2000, 15 år med Silamiut, Nr. 2, 2002, 2002- et godt teater år for børn og unge i Nuuk

Henvisninger

Burkal, Ivan 2000: Silamiut ukiuni 15-ini/15 år med Silamiut IN: Tidsskriftet *Neriusaaq, Kunst og Kultur* nr. 3/4 – 99, pp:4-9.